

"Yeni Petrol Kanunu ile sondaj sayısı artacak"

Cari açığı düşürme önlemleri çerçevesinde yerli petrol ve doğalgaz üretimini artırmaya amaçlayan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 5 yıl önce 10.Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in 4 maddesini veto ettiği Türk Petrol Kanunu'nu raftan indirerek tüm sektör paydaşlarının ortak uzlaşısı çerçevesinde baştan aşağı revize etti. Kamu ve özel sektör temsilcilerinin yoğun çalışmaları neticesinde hazırlanan yeni Kanun taslağının önümüzdeki günlerde Meclis gündemine gelmesi bekleniyor. Kanun taslağının yasalaşması ile birlikte gerçek yatırımcı ile çantacıların birbirinden ayrılacağını belirten PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Duran, kanunun yürürlüğe girmesinin ardından sondaj sayısında da ciddi bir artış yaşanmasını beklediklerini söyledi.

Yeni kanun taslağının hazırlanmasında aktif görev alan PETFORM'un (Petrol Platformu Derneği) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Duran, yeni kanunun getirdiklerini, petrol arama-cılığına ilişkin doğru bilinen yanlışları, TPAO'nun nasıl daha güçlü bir petrol şirketi haline getirilebileceğini ve bölgesel gelişmelerin petrol fiyatlarına etkisini Enerji Press'e değerlendirdi.

Petrol Kanunu'na ilişkin yeniden bir çalışma yapılmasına, PETFORM'un 10 Mart 2012 tarihinde düzenlediği "1.Petrol Arama-Üretim Sektörü İstişare Toplantısı"nda karar verildiğini belirten Orhan Duran, "Bu toplantı sırasında bizim önerimiz üzerine kanunun yeniden ele alınması için bir Çalışma Grubu oluşturuldu. Bu Çalışma Grubu'nda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM), PETFORM, Türkiye Petrol Jeologları Derneği, TMMOB Petrol Mühendisleri Odası, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası ve TPAO temsilcileri yer aldı. Yani sektörü temsil eden tüm sivil toplum kuruluşları ve kamu kesimi ortak bir Çalışma Grubu oluşturdu ve 2007 yılında Meclis gündemine gelen 5574 sayılı kanun taslağının üzerinden gidilerek, daha önce 10.Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından reddedilen maddeler de dikkate alınarak, yepyeni ve çok daha kapsamlı bir taslak hazırlandı. Bu taslak, kısa bir süre önce Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na sunuldu.

Orhan Duran
PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı

Cari açığı düşürme önlemleri çerçevesinde yerli petrol ve doğalgaz üretimini artırmaya amaçlayan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 5 yıl önce 10.Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in 4 maddesini veto ettiği Türk Petrol Kanunu'nu raftan indirerek tüm sektör paydaşlarının ortak uzlaşısı çerçevesinde baştan aşağı revize etti. Kamu ve özel sektör temsilcilerinin yoğun çalışmaları neticesinde hazırlanan yeni Kanun taslağının önümüzdeki günlerde Meclis gündemine gelmesi bekleniyor. Kanun taslağının yasalaşması ile birlikte gerçek yatırımcı ile çantacıların birbirinden ayrılacağını belirten PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Duran, kanunun yürürlüğe girmesinin ardından sondaj sayısında da ciddi bir artış yaşanmasını beklediklerini söyledi.

Bakanlık da taslak üzerinde gerekli gördüğü düzeltmeleri yaparak Meclis'e gönderecek. Yasanın önümüzdeki günlerde TBMM Enerji Komisyonu'nda görüşülmesini bekliyoruz. Komisyonun çalışmalarını tamamlayarak 2012 yılı içerisinde bu yasanın Genel Kurul tarafından da onaylanarak yürürlüğe girmesini umut ediyoruz" dedi.

6326 sayılı mevcut yasanın her şeyden önce hukuki anlamda güncelleştirilmesi gerektiğinin altını çizen Duran, "Türkiye, bölgesel anlamda son derece jeostratejik öneme sahip bir ülke. Dünya petrol rezervinin yüzde 72'si, doğalgaz rezervinin de yüzde 65'inin bulunduğu bir coğrafyanın kilit noktasında yer alan ve bu bölge ile Avrupa arasında köprü vazifesi gören bir ülkemiz. Böyle bir ülkeden bahsederken de, cari açık üzerinde en negatif etkiyi yapan petrol ve doğalgaz ile ilgili bu süreçte nasıl daha fazla yatırım yapılabilir noktasında yeni hazırlanan taslak yasada bir takım değişiklikler öngördük" şeklinde konuştu.

Çantacılar engellenecek

Yeni taslakta arama periyodunun karalarda 5, denizlerde ise 8 yıl olduğu ve bu arama periyotlarının karalarda 2'şer, denizlerde ise 3'er yıl uzatılabildiğini ifade eden PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı Duran, gerçek yatırımcıların ayırt edilebilmesi açısından bu konuda yeni taslakta çok önemli bir düzenleme yapıldığını söyledi. Duran, konuya ilişkin şöyle konuştu:

"Örneğin bir şirket ilk arama periyodu için yatırım programında 20 milyon dolarlık yatırım öngörüyor. Bu 20 milyon doların, arama faaliyetini karada yaparsa yüzde 2'sini, denizde yapacak ise yüzde 1'lik kısmını PİGM'e yatıracak. PİGM de, her şirketin yıllık faaliyetlerini denetleyecek. Eğer yıl bazında taahhüt ettiği rakamları gerçekleştirmiş ise o şirket, PİGM'e yatırdığı teminatın bir yıla denk gelen kısmını geri alacak. Şir-

ket taahhütlerini yerine getirememiş ise yatırdığı bu teminat PİGM'e gelir olarak kaydedilecek. Bu önemli bir olay. Böylece gerçek yatırımcı ile ruhsat alıp üzerine yatan ya da ortak arayıp bir şekilde menfaat sağlamaya çalışan, amiyane tabir ile 'çantacı' olarak isimlendirilen kimseler engellenmiş olacak. Çünkü PİGM'den ruhsat alan her şirket o teminatı yatırmak zorunda. Eğer 2 yıl boyunca yükümlülük olarak ortaya koyduğu yatırım programı ve bütçesinde hiçbir şey yapmamışsa o ruhsat düşecek. Bu da kritik noktalardan bir diğeri. Buna ceza gibi bakmamak lazım. Uluslararası arenada da bu tür uygulamalar yapılır."

Teminat sistemi ile, gerçek yatırımcı ile ruhsat alıp üzerine yatan ya da ortak arayıp bir şekilde menfaat sağlamaya çalışan, amiyane tabir ile 'çantacı' olarak isimlendirilen kimseler engellenmiş olacak.

Doğalgaz üreten şirketler satış lisansı da alabilecek

Yeni kanun taslağında yer alan diğer önemli bir hususun da doğalgaz üretimiyile ilgili olduğuna dikkat çeken Orhan Duran, "Diyelim ki bir şirket doğalgaz buldu. Bu şirket, doğalgaz o gün için hangi fiyatlardan piyasaya satılıyor ise o fiyatlardan piyasaya bu gazı satabilecek. Ayrıca doğalgaz bulan şirketlerin depolama zorunluluğu yok. Bu şirketler başvurularını yaparak doğalgaz satış lisansını yetkili merciden alabilecekler. Bu hususlar da eski kanunda olmayan ve yeni kanun taslağına girmiş hususlar" dedi.

Maksimum vergi oranı yüzde 40

Net gelirler üzerinden değerlendirme yapıldığında Türkiye'de maksimum vergi oranının yüzde 40 olduğunu ifade eden Duran, bunun ciddi keşif yapanlar için çok ciddi bir avantaj olduğunu ve eski Kanundaki bu oranın yeni kanun taslağına da aynen konulduğunu kaydetti.

Bölgesel teşvikten yararlanılacak

Yeni kanun taslağında bölgesel teşviklere de yer verildiğini bildiren Duran, söz konusu düzenlemenin, petrol ve doğalgaz aranan bölgeler hangi teşvik bölgesinde yer alıyorsa petrol ve doğalgaz arayan şirketlerin o bölgenin teşviklerinden yararlanmasının önünü açtığını söyledi. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan bütün illerin 6. teşvik bölgesinde yer aldığı için en yüksek teşvikleri aldığına dikkat çeken Duran, "Dolayısıyla petrol ve doğalgaz arayan şirketlerin bu teşviklerden yararlanması da şirketlere ciddi avantajlar sağlayacak" diye konuştu.

Farklılıklar ortadan kaldırılacak

Mevcut ruhsatlar için eski kanundaki sürelerin geçerli olacağını ifade eden Orhan Duran, ancak mevcut ruhsat sahibi şirketlerin, bu yasanın yürürlüğe girmesinin ardından eğer isterlerse PİGM ile masaya oturarak yeni yasaya göre yatırım programlarını güncelleyebileceklerini söyledi. Kanunun yasalasmasının ardından bir süre yeni ruhsat verilmeyeceğini belirten Duran, "Kanunun yasalasmasının ardından düşen ruhsatlar da dahil olmak üzere bütün alanlar yerli ve yabancı şirketlerin ilgisine sunulacak. Bu kanun ile birlikte kamu ve özel şirketler arasındaki tüm farklılıklar ortadan kaldırılmış olacak. Bütün şirketler eşit şartlarda faaliyetlerini sürdürecektir" dedi.

"Sezer'in veto gerekçeleri göz önünde bulunduruldu"

10.Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in, 5574 sayılı yasanın dört maddesini yeniden görüşülmek üzere Meclis'e iade ettiğini hatırlatan Duran, bu dört maddeye ilişkin yapılan düzenlemelere ilişkin şunları söyledi:

"Hatırlanacağı üzere iade gerekçelerinden bir tanesi, devletin yüksek menfaatlerinin korunması hususuydu. Bu husus yeni kanunda yer alıyor. Zaten kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz. Anayasa'ya göre de devletin âli menfaatleri korun-

mak zorundadır. Dolayısıyla yeni kanunda devlet menfaatlerine herhangi bir aykırılık bulunmuyor. Bir diğer tartışılabilir madde devlet hissesi (royalty) ile ilgiliydi. Yeni yasada da devlet hissesi tıpkı mevcut yasada yer alan yüzde 12,5 ya da bir başka deyişle 1/8 olarak korunmuştur. Bir önceki taslakta yer alan 'Net gelirden alınan verginin yüzde 50'si petrol hangi ilde çıkarılmışsa o ilin İl Özel İdaresi'ne bırakılması'na yönelik maddeyi bu yeni taslağa koymadık. Çünkü bu, bazı hassasiyetler içeren ve tartışılabilir bir konu. Diğer itiraz maddesi de, 'Türkiye'de üretilen petrolün yarısından çoğu Türkiye'de kalmalı' şeklindeydi. Zaten şu anda Türkiye'de üretilen her varil petrol yine Türkiye'deki rafinerilere gidiyor. Bundan sonra da bu böyle olmaya devam edecek. Ancak ileride, örneğin; denizlerde çok büyük bir petrol keşfi olursa bu konuyla ilgili maddede hemen bir değişiklik yapılabilir. Bu konuda bir sıkıntı yok. Dolayısıyla Türkiye'de bulunan petrolün stratejik anlamda tamamının yurtdışına satılacağını düşünmenin gerçeğe bir bağı kesinlikle yok. Bu tarz düşünceleri duygusal buluyorum. Biz de ülkemizi en az herkes kadar seviyoruz. Zaten Türkiye'deki petrol çok kaliteli değil ve ülkemizde faaliyet gösteren rafinerilerin dizaynına uyan bir petrol. Sırf bu nedenle bile üretilen petrolün Türkiye'de kalacağını söyleyebiliriz."

Yeni taslakta devlet hissesi tıpkı mevcut yasada yer alan yüzde 12,5 ya da bir başka deyişle 1/8 olarak korunuyor.

Daha fazla sondaj, daha fazla başarı şansı

Kanun taslağında, gerek 5 yıllık süreçte ve gerekse uzatmaların olduğu 2'şer yıllık süreçlerde şirketlerin mutlak bir sondaj yükümlülükleri bulunduğu dikkat çeken PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı Duran, "Bu kanun ile birlikte gerçek yatırımcıların Türkiye'ye ilgisinin artacağını, gerçek yatırımcı olmayanların ruhsat alamayacağını ve ülkede daha fazla sondaj yapılmaya başlanacağını bekliyoruz. Daha fazla sondaj demek ise daha fazla başarı şansı demektir. Tabii sondaj yapılacak noktaların, lokasyonların çok disiplinli bir teknik çalışma ve değerlendirme yapılarak tanımlanması koşuluyla." şeklinde konuştu. Petrol ve doğalgazın Türkiye için çok önemli olduğunu vurgulayan Duran, şöyle devam etti:

"Umarız bu yeni kanun ile daha fazla keşifler yapılır. Biz PETFORM olarak her zaman yapıcı olmaya gayret ediyoruz. Gerek Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı gerekse de EPDK nezdinde bizi ilgilendiren yasaları, üye şirketle-

rimizin tümüyle birlikte değerlendirip, görüşlerimizi ilgili mercilerle paylaşıyoruz. PETFORM olarak her zaman yapıcı olmaya gayret ediyoruz. Temel hedeflerimizden bir tanesi de, ülke menfaatlerine uygun şekilde davranmaktır. Petrol Kanunu ile ilgili eleştiri yapacak olanlara da bir son sözüm var: Öncelikle yeni taslağı dikkatlice okusunlar, daha sonra eleştiride bulunsunlar."

"Türkiye, petrol denizinin üzerinde yüzen bir ülke değil"

Son 10 yılda TPAO'nun arama bütçesinin 13 kat arttırıldığını ve Türkiye'de arama faaliyeti yürüten özel şirketlerin de arama bütçesinin yine son 10 yıl içerisinde 15 kat arttığını dikkat çeken Duran, "Türkiye'de petrol aramacılığına riskli olduğu bir realite. Türkiye, petrol denizinin üzerinde yüzen bir ülke değil maalesef. Evet, Türkiye'de petrol var. Bunu kimse inkâr etmiyor. Ancak Türkiye'deki petrol ve doğalgaz ülke ihtiyacını karşılamaktan çok uzak" dedi. Duran, şöyle devam etti:

"Dolayısıyla, Türkiye'deki yapılar, bizim hemen güneyimizdeki Irak veya daha da güneyde Suudi Arabistan'daki gibi boyu 130 kilometreyi, eni 30-40 kilometreyi bulan ve üzerinde yüzlerce kuyu açılan yapılar gibi değil. Bizdeki yapılar küçük, riskli ve kuyu bazında günlük üretim

TPAO'nun özerk bir hale getirilerek kendi kararlarını alan ve daha hızlı hareket edebilen bir yapıya kavuşturulması gerekiyor.

miktari düşük. Türkiye'de şu anda kuyu başına günlük üretim ortalama 43-45 varil seviyelerinde. Bunlara bakarak Türkiye'de petrol aramacılığının çok kolay olmadığı ve bazı riskler taşıdığını söylememiz mümkün. Ama petrol keşfi yapıldığında, gerek eski kanun gerekse de yeni hazırlanan kanun tasarısında Türkiye'nin petrol ülkesi olan ülkelere göre ciddi kazanç avantajları sağladığı da bir gerçek. Yeter ki ciddi bir keşif yapılsın."

4 majör şirketin Karadeniz'e gelmesi çok önemli

PETFORM olarak TPAO'nun Karadeniz'de yaptığı çalışmaları daima takdir ettiklerini vurgulayan Orhan Duran, "Denizlerde petrol aramacılığı hem çok yüksek maliyetli hem de daha risklidir. Denizlerde, karadaki arama maliyetlerinin 10 - 20 kat fazlasına katlanmak zorunda kalırsınız" dedi.

TPAO'nun, BP, Petrobras, ExxonMobil ve Chevron gibi dört majör şirketi Karadeniz'e getirip kuyu kazmasının çok önemli olduğunun altını çizen Duran, "Burada her ne kadar şu ana kadar

ticari bir keşif olmasa da, ileriye yönelik ciddi teknik veriler elde edilmiştir. Belki hemen yarın değil ama 3-5 yıl sonra ilgi duyan şirketlerin burada arama faaliyetlerinin devam edeceğini düşünüyorum. Bu anlamda ruhsatların sahibi olan TPAO'nun da desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz" diye konuştu.

TPAO'nun Akdeniz Körfezi için Shell ile yaptığı anlaşmanın da çok önemli olduğuna dikkat çeken Duran, "Tabii ki burası bir turizm bölgesi. Umarız burada ciddi bir keşif gerçekleşir. Sınırlı bir keşif olması halinde de, turizm ile mutlaka dengenin gözetilmesi gerekir" uyarısında bulundu. Duran, şöyle devam etti:

"Doğu Akdeniz ve Kıbrıs açıklarındaki tüm ruhsatlar TPAO'nun elinde. Bilindiği gibi TPAO da farm-out'a çıktı. Yıl sonuna doğru ilgi duyan şirketlerle muhtemelen bir ortaklığa gidecektir. Tıpkı Karadeniz'de olduğu gibi Akdeniz'de de sondaja dayalı aramaların yapılmasını çok önemsiyoruz. Beklentimiz Doğu Akdeniz'de ticari anlamda doğal gaz ya da petrol keşifleri yapılmasıdır. Ni-

hayetinde bu keşiflerin, ülkemizin cari açığındaki en büyük paya sahip petrol ve doğalgaz ithalatını önemli ölçüde azaltacağını ve bu sayede ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlayabileceğini düşünüyoruz."

THY Modeli" uygulanabilir

TPAO'nun uzun yıllar önce 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile tam bir KİT haline dönüştüğünü belirten Orhan Duran, "Dolayısıyla TPAO'da bürokrasi uzundur" dedi. Bu nedenle TPAO'nun özerk bir hale getirilerek kendi kararlarını alan ve daha hızlı hareket edebilen bir yapıya kavuşturulması gerektiğinin altını çizen Duran, "Bugün Türk Hava Yolları'nda uygulanan ve büyük başarı sağlanan model TPAO için de uygulanabilir" önerisinde bulundu. Ayrıca servis kabiliyeti olan bir takım departmanların TPAO'dan ayrılması gerektiğini de ifade eden Duran, "Çünkü bu tür servis hizmetleri bütün dünyada 3. şirketlerden alınır. Belki TPAO yurtiçi ve yurtdışı faaliyetleri için ayrı bir biçimde organize edilebilir, ya da yurtdışı faaliyetleri kurulacak alt şirketler